

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIA

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

☐

dysleksja

**BADANIE DIAGNOSTYCZNE
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 18 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
4. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem ✕, np.:

A.   ✕   C.   D.

5. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i zaznacz znakiem ✕ wybraną odpowiedź, np.:

✕	F
---	---

lub

✕	N
---	---

6. Jeśli się pomylisz, otocz znak ✕ kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

A.   (✕)   C.   ✕

7. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.

8. Pisząc odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

GRUDZIEŃ 2011

**Czas pracy:
do 80 minut**

Powodzenia!

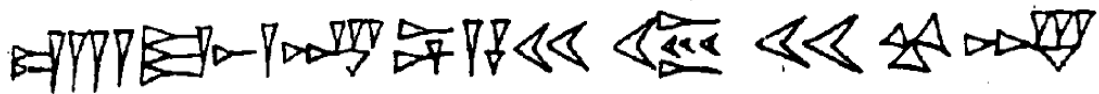
GH-H4-115

Ilustracje do zadania 1.

Ilustracja 1.

A	Z	M	Σ
B	H	N	T
Γ	Θ	Ξ	Φ
Δ	I	O	X
E	K	Π	Ψ
Υ	Λ	P	Ω

Ilustracja 2.

Ilustracja 3.

Ilustracja 4.

SENATVS POPVLVSQVE ROMANVS
M PCAESARI DIVI NERVAE F NERVAE

Źródło: J. Dowiat, *Historia dla klasy pierwszej liceum ogólnokształcącego*,
Warszawa 1983.

Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pisma starożytnej Mezopotamii i starożytnego Egiptu zostały przedstawione odpowiednio na ilustracjach

- A. 1. i 2.
- B. 1. i 4.
- C. 2. i 3.
- D. 3. i 4.

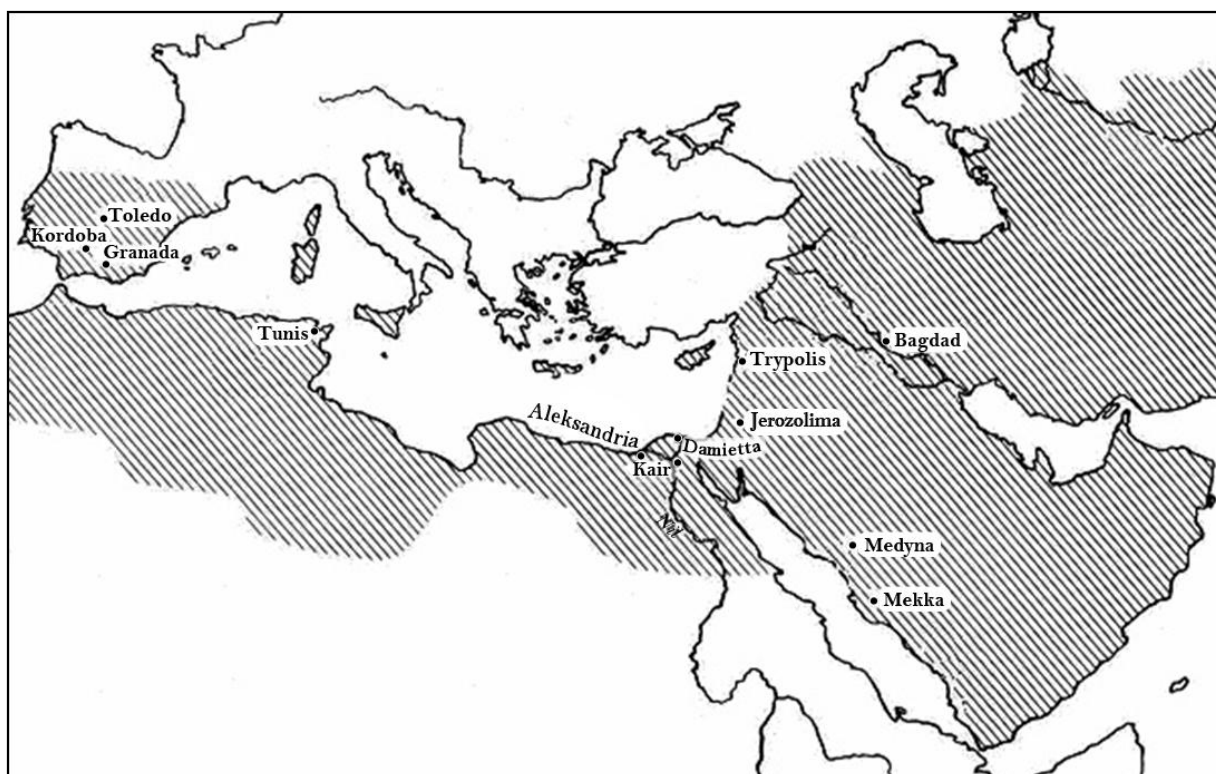
Zadanie 2.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pierwsze igrzyska olimpijskie odbyły się w roku 776 p.n.e., czyli

- A. w I połowie VII w. p.n.e.
- B. w II połowie VII w. p.n.e.
- C. w I połowie VIII w. p.n.e.
- D. w II połowie VIII w. p.n.e.

Mapa do zadania 3.

Na podstawie: www.etsy.com/map-expans

Zadanie 3.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Mapa przedstawia zasięg posiadłości

- A. arabskich w VII i VIII wieku.
- B. bizantyjskich za Justyniana Wielkiego.
- C. rzymskich w okresie republiki.
- D. greckich w VI w. p.n.e.

Ilustracje do zadań 4. i 5.

1.

Źródło: *Kronika Polski*,
Warszawa 2000.

2.

Źródło:
www.polskaniezwykla.pl

3.

Źródło: www.e-obiekty.pl

4.

Źródło: J. Cydzik, W. Fijałkowski,
[...] Warszawa 1975.

Zadanie 4.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Typowe dla epoki średniowiecza są budowle przedstawione na ilustracjach

- A. 1. i 2.
- B. 1. i 3.
- C. 2. i 3.
- D. 3. i 4.

Zadanie 5.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Budowla przedstawiona na ilustracji numer 4 jest charakterystyczna dla stylu

- A. romańskiego, ponieważ jest masywna i ma stosunkowo małe otwory okienne.
- B. gotyckiego, ponieważ jest strzelista i ma wysokie okna zakończone ostrymi łukami.
- C. renesansowego, ponieważ ma liczne krużganki i duże trójskrzydłowe okna.
- D. barokowego, ponieważ ma liczne dekoracje rzeźbiarskie i okna bogato zdobione.

Zadanie 6.

Spośród poniżej podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

6.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
6.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Chrzest Polski.
- B. Zjazd w Gnieźnie.
- C. Śmierć księcia Mieszka I.
- D. Koronacja Bolesława Chrobrego.

Zadanie 7.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując do każdego zdania właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kazimierz Wielki zasiadł na tronie polskim w roku śmierci 7.1. _____. Dzięki zabiegom dyplomatycznym Kazimierza Wielkiego król Czech 7.2. _____. Kazimierz Wielki zawarł umowę o następstwie tronu z 7.3. _____.

7.1.	A. Mieszka II	B. Bolesława Krzywoustego	C. Władysława Łokietka
7.2.	A. nadał prawa miejskie mieszkańcom Krakowa	B. zrzekł się pretensji do tronu Królestwa Polskiego	C. odebrał Krzyżakom Pomorze Gdańskie
7.3.	A. Litwinami	B. Rusinami	C. Węgry

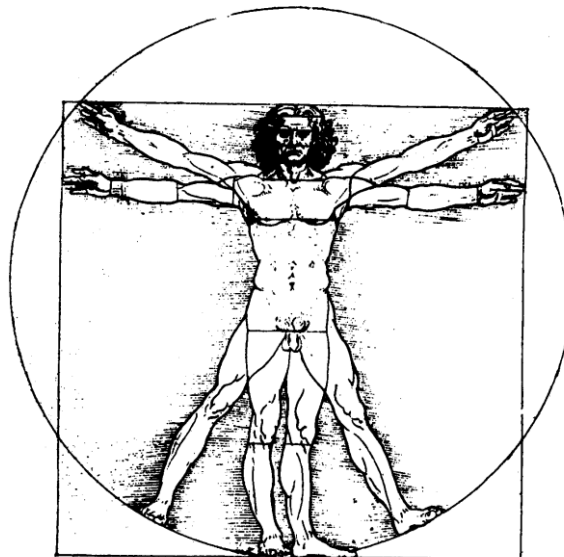
Zadanie 8.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie okresy w dziejach kultury, to:

- A. barok → renesans → oświecenie.
- B. renesans → barok → oświecenie.
- C. barok → oświecenie → renesans.
- D. oświecenie → renesans → barok.

Ilustracja do zadania 9.

Źródło: W. Koch, *Style w architekturze*, Warszawa 1996.

Zadanie 9.

Czy ilustracja Leonarda da Vinci nawiązuje do idei humanizmu? Wybierz odpowiedź T (tak) albo N (nie) i jej uzasadnienie spośród A–C.

T	ponieważ	A.	propaguje ćwiczenia fizyczne.
		B.	uczy zasad rysunku technicznego.
N		C.	podkreśla idealne proporcje ludzkiego ciała.

Tekst do zadania 10.

Sakramenty

Wierzymy, że sakramenty ustanowione przez naszego Pana w Kościele należy traktować jako ćwiczenie wiary zarówno dla wzmocnienia i utwierdzenia jej w obietnicach Bożych, jak i dla świadectwa wobec ludzi. W Kościele chrześcijańskim znajdujemy tylko dwa ustanowione autorytetem naszego Zbawiciela sakramenty: Chrzest i Wieczerzę Pańską. Natomiast to, co widzimy w dominium¹ papieża, a mianowicie siedem sakramentów, uważamy za bajkę i kłamstwo.

¹tu:władza

Źródło: Konfesja genewska (frag.), I poł. XVI w.

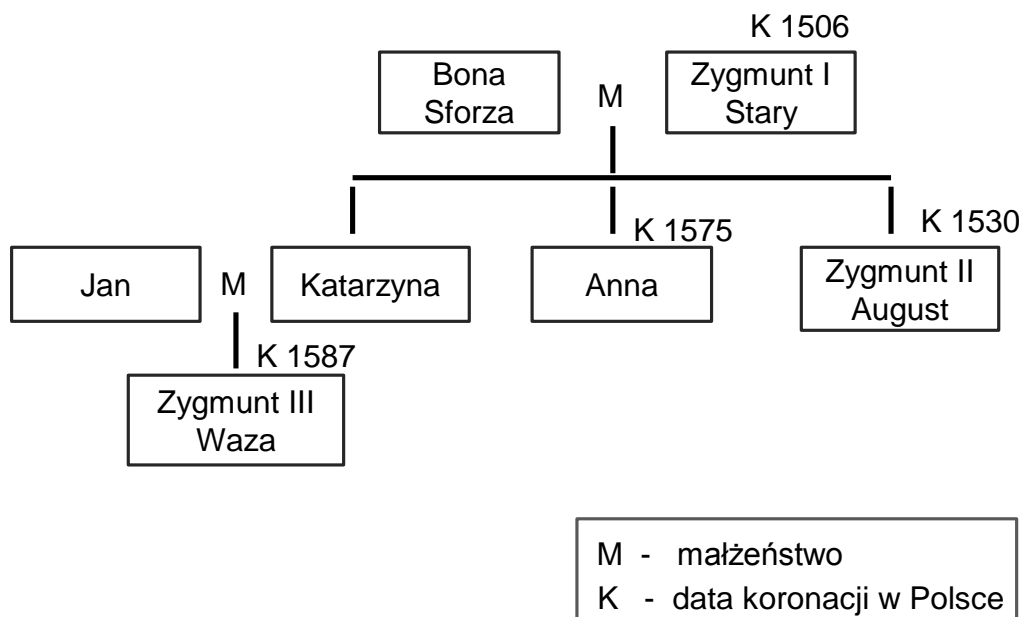
Zadanie 10.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cytowany fragment jest zgodny z nauką wyznawców

- A. judaizmu.
- B. katolicyzmu.
- C. prawosławia.
- D. kalwinizmu.

Tablica genealogiczna do zadania 11.

Zadanie 11.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tablica zawiera informacje dotyczące

- A. pierwszego władcy z dynastii Jagiellonów.
- B. związku dynastii Jagiellonów z dynastią szwedzką.
- C. władców rządzących w drugiej połowie XV w.
- D. władcy, który powołał do życia Akademię Krakowską.

Tekst do zadania 12.

Kiedy w jednej i tej samej osobie, lub w jednym i tym samym ciele, władza prawodawcza zespolona jest z wykonawczą, nie ma wolności; ponieważ można się lękać, aby ten sam monarcha albo ten sam senat nie stanowił tyrańskich praw, które będzie tyrańsko wykonywał.

Nie ma również wolności, jeśli władza sędziowska nie jest oddzielona od prawodawczej i wykonawczej. Gdyby była połączona z władzą prawodawczą, władza nad życiem i wolnością obywateli byłaby dowolną; sędzia bowiem byłby prawodawcą. Gdyby była połączona z władzą wykonawczą, sędzia mógłby mieć siłę ciemieżyciela.

Źródło: T. Cegielski, K. Zielińska, *Dzieje nowożytne*, Warszawa 1991.

Zadanie 12.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Autor był zwolennikiem podziału władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.	P	F
Według autora skupienie władzy w ręku jednej osoby lub jednego organu może doprowadzić do rządów absolutnych.	P	F

Tekst do zadania 13. i 14.

Tak to Polak szczęśliwie żył pod Augustami!
Co to za dwory, jakie trybunały huczne,
Co za paradne sejmy, jakie wojsko juczne!
Człek jadł, pił, nic nie robił i suto w kieszeni.

[...]

Jeden poseł mógł wstrzymać sejmowe obrady,
Jeden ojczyzny całej trzymał w ręku wagę,
Powiedział: „nie pozwalam”, i uciekł na Pragę.
Cóż mu kto zrobił: jeszcze, że tak przedni wniosek,
Miał promocję i dostał czasem kilka wiosek.

Julian Ursyn Niemcewicz, *Powrót posła* (frag.), Wrocław–Warszawa–
Kraków 1983.

Zadanie 13.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Bohater *Powrotu posła* Juliana Ursyna Niemcewicza opisuje życie Polaków w okresie zwanym

- A. złotym wiekiem.
- B. potopem szwedzkim.
- C. czasami saskimi.
- D. epoką stanisławowską.

Zadanie 14.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zdanie: „Jeden poseł mógł wstrzymać sejmowe obrady” odnosi się bezpośrednio do

- A. rokoszu.
- B. konfederacji.
- C. liberum veto.
- D. wolnej elekcji.

Ilustracja do zadania 15.

Źródło: Jean-Michel Moreau le Jeune, *Kołacz królewski*,
Muzeum Narodowe w Warszawie.

Zadanie 15.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ilustracja jest alegorią

- A. koronacji Stanisława Poniatowskiego.
- B. uchwalenia Konstytucji 3 maja.
- C. konfederacji targowickiej.
- D. pierwszego rozbioru Polski.

Mapa do zadań 16. i 17.

Na podstawie: S. Kieniewicz, *Historia Polski 1795-1918*, Warszawa 2002.

Zadanie 16.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Mapa przedstawia ziemie polskie podczas

- A. wojny w obronie Konstytucji 3 maja.
- B. powstania listopadowego.
- C. powstania styczniowego.
- D. wojen napoleońskich.

Zadanie 17.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawione na mapie granice Królestwa Polskiego ustalono w wyniku decyzji

- A. kongresu wiedeńskiego.
- B. Sejmu Wielkiego.
- C. traktatu w Tylży.
- D. drugiego pokoju toruńskiego.

Tekst do zadania 18.

Dla pozbawionych własnego państwa Polaków kult Grunwaldu był cokołem¹ historycznej tożsamości. Obrazowi agresywnego zakonu przeciwstawiano ideę sąsiedzkiej unii i tolerancji wyznaniowej, skoro w wojnie z państwem zakonnym obok rzymskich katolików uczestniczyli także husyci, prawosławni, a nawet muzułmanie. Wzniesiony w 1910 r. w Krakowie pomnik Jagiełły był nie tylko plastrem na polskie rany, ale także zapowiedzią powrotu Polski na europejską scenę.

Źródło: A. Krzemiński, *Nagie miecze na lemieszce*, „Polityka” nr 2, 2010.

¹ tu: podstawą

Zadanie 18.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasadniczym tematem cytowanego fragmentu jest

- A. tolerancja w Polsce w XV wieku.
- B. panowanie Władysława Jagiełły.
- C. odzyskanie przez Polskę niepodległości.
- D. znaczenie bitwy pod Grunwaldem dla Polaków.

Zadanie 19.

Przyporządkuj każdej opisanej w tabeli zmianie (1.–3.) odpowiadający jej wynalazek oznaczony literami a–d i wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1.	Wprowadzenie w fabrykach pracy na nocną zmianę.
2.	Wzrost konkurencji dla transportu kolejowego.
3.	Narodziny kultury masowej.

a) telegraf   b) kinematograf   c) silnik spalinowy
d) żarówka

A. 1a, 2d, 3b.

B. 1c, 2a, 3d.

C. 1a, 2c, 3d.

D. 1d, 2a, 3c.

E. 1d, 2c, 3b.

Tabela do zadania 20.

Polacy w czasie I wojny światowej

	Zabór austriacki	Zabór rosyjski	Zabór pruski
Ludność ogółem w 1911 r.	8 082 000	14 841 000	6 055 000
Powołani do wojska	1 401 500	1 195 760	737 090
Polegli w czasie wojny	220 000	55 000	110 000

Źródło: Atlas historyczny *Od starożytności do współczesności*,
Warszawa 2008.

Zadanie 20.

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących informacji zawartych w tabeli jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Największą liczbę osób zmobilizowano na ziemiach zaboru pruskiego.	P
2.	Najmniejsze straty w stosunku do liczby zmobilizowanej ludności ponieśli mieszkańcy zaboru rosyjskiego.	P
3.	Co dziesiąty Polak w zaborze austriackim został wcielony do armii.	P

Zadanie 21.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Polska Akcja Humanitarna, Caritas, Amnesty International to przykłady organizacji

- A. samorządowych.
- B. politycznych.
- C. pozarządowych.
- D. gospodarczych.

Zadanie 22.

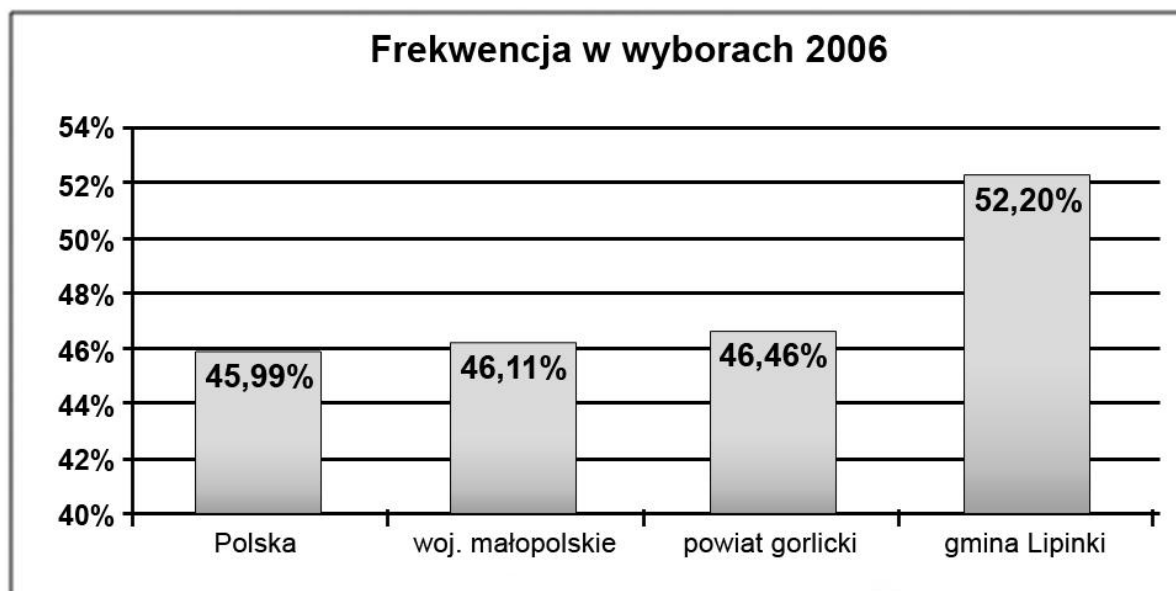
Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Gospodarkę rynkową cechują

- A. prywatna własność i centralne planowanie gospodarki.
- B. centralne planowanie gospodarki i dążenie do zysku.
- C. rozwijanie konkurencji i popieranie prywatnej własności.
- D. ustalanie cen towarów przez państwo i ograniczanie usług.

Diagram do zadania 23.

Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lipinki (powiat gorlicki, województwo małopolskie) na tle Polski

Źródło: http://www.e-lipinki.pl/artukul,157,Wybory_samorzadowe_2006.

Zadanie 23.

Oceń prawdziwość zdań 1.–3. odnoszących się do diagramu i wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1.	Odsetek głosujących w powiecie gorlickim był wyższy niż w całym kraju.
2.	Frekwencja w gminie Lipinki przyczyniła się do zwiększenia średniej frekwencji w województwie małopolskim.
3.	W gminie Lipinki ponad połowa uprawnionych zrezygnowała z udziału w wyborach.

- A. Zdania 1. i 2. są prawdziwe, a zdanie 3. jest fałszywe.
B. Zdania 1. i 3. są prawdziwe, a zdanie 2. jest fałszywe.
C. Zdania 2. i 3. są fałszywe, a zdanie 1. jest prawdziwe.
D. Zdania 1. i 3. są fałszywe, a zdanie 2. jest prawdziwe.

Zadanie 24.

Przyporządkuj każdemu opisowi w tabeli odpowiednią nazwę organu państwowego działającego we współczesnej Polsce, wybierając ją spośród oznaczonych literami A–D. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną nazwę organu.

24.1.	Uchwala ustawy, sprawuje kontrolę nad organami władzy wykonawczej, wybiera i powołuje niektóre organy państwowe.	A	B	C	D
24.2.	Stoi na czele rządu, kieruje, kontroluje, koordynuje prace jego członków, posiada uprawnienia do wydawania rozporządzeń.	A	B	C	D
24.3.	Najwyższy przedstawiciel RP, czuwa nad przestrzeganiem konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.	A	B	C	D

- A.** Zgromadzenie Narodowe.
- B.** Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- C.** Prezes Rady Ministrów.
- D.** Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....